

Vozači teretnih vozila i primjena Uredbe (EU) 2017/2226

Zagreb, travanj 2026.

Uvod

Stajalištem se pruža pregled izazova koji proizlaze iz primjene schengenskog pravila o kratkotrajnom boravku (90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana) na profesionalne vozače teretnih vozila iz trećih zemalja, sagledan iz perspektive kompanija koje posluju u trgovini s Europskom unijom (EU), kao i preporuke AmCham Hrvatske i njezinih članica za rješavanje trenutačne situacije.

Pitanje dozvola za rad profesionalnih vozača teretnih vozila dodatno je dobilo na važnosti u kontekstu strože i sustavnije provedbe schengenskih pravila, uključujući donošenje Uredbe (EU) 2017/2226 i uvođenje Sustava ulaska/izlaska (Entry/Exit System - EES), kao i nedavno pokrenutih pograničnih prosvjeda udruženja prijevoznika iz zemalja Zapadnog Balkana (Srbija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Sjeverna Makedonija) te blokada teretnih graničnih prijelaza, koje su imale izravan utjecaj na kretanje robe između Zapadnog Balkana i Europske unije.

Regulatorni okvir

Uredbom (EU) 2017/2226 uspostavlja se Sustav ulaska/izlaska (EES), osmišljen za digitalno evidentiranje ulazaka i izlazaka državljana trećih zemalja radi jačanja graničnih kontrola i osiguravanja ujednačene primjene schengenskih pravila. Novi sustav evidentiranja ulazaka/izlazaka (EES) ne predviđa izuzeće za profesionalne vozače teretnih vozila kao posebnu kategoriju koja u schengensko područje ulazi isključivo u svrhu pružanja prekograničnih transportnih usluga, što u praksi otežava funkcioniranje lanaca opskrbe.

Istodobno, pravilo 90/180 uređeno je Uredbom (EU) 2016/399 (Zakonik o schengenskim granicama), prema kojem državljani trećih zemalja koji nisu obvezni posjedovati vizu ili koji posjeduju kratkotrajnu vizu mogu boraviti u schengenskom prostoru najviše 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 uzastopnih dana, računajući boravak u svim državama članicama schengenskog područja. Izvorna svrha ovog pravila jest upravljanje migracijama i sprječavanje nezakonitih boravaka, a primarno je osmišljeno za kratkotrajne posjetitelje, poput turista ili privatnih putnika.

Trenutačni izazovi proizlaze iz sve strože i sustavnije provedbe ovog pravila, osobito u kontekstu uvođenja Sustava ulaska/izlaska (EES), kao i vraćanja profesionalnih vozača iz trećih zemalja zbog prekoračenja pravila 90/180.

Operativni i poslovni utjecaj na kompanije

Izazovi s kojima se suočavaju kompanije koje se bave međunarodnom trgovinom robe putem cestovnog prijevoza proizlaze iz dva međusobno povezana izvora: (1) stroge primjene pravila 90/180 na profesionalne vozače i (2) operativnih posljedica poremećaja na granicama, uključujući koordinirane blokade ključnih graničnih prijelaza.



(1) Stroga primjena pravila 90/180 na profesionalne svrhe i izjednačavanje s privatnim boravkom

Strogo računanje kalendarskih dana provedenih u schengenskom prostoru dovodi do situacija u kojima se profesionalna priroda angažmana vozača u potpunosti izjednačava s privatnim boravcima. Vozačima se onemogućuje izvršavanje planiranih ruta, unatoč tome što posluju u skladu s ugovornim obvezama, bilateralnim dozvolama s državom odredišta i u potpunosti su usklađeni s propisima u području prijevoza. Za kompanije koje uvoze robu iz EU-a na tržišta Zapadnog Balkana ili izvoze iz tih zemalja u EU, to dovodi do smanjene dostupnosti kvalificiranih vozača za međunarodne rute. Posebno je važno istaknuti da su takvi profili već deficitarni na lokalnom tržištu rada, dok radnici iz EU-a općenito pokazuju ograničen interes za rad na tim tržištima, zbog dugih čekanja na granicama i opsežnih administrativnih obveza. To će neizbježno dovesti do poteškoća u zapošljavanju, operativnih poremećaja, povećanih troškova rada i usklađivanja te, u konačnici, značajnog rasta troškova prijevoznih usluga.

Ograničavanje dostupnosti i mobilnosti profesionalnih vozača, koji ispunjavaju sve profesionalne standarde, može imati značajan utjecaj na kompanije sa sjedištem u EU-u koje se oslanjaju na proizvodnju po načelu „just-in-time“ i složene, vremenski osjetljive lance opskrbe, što dovodi do kašnjenja, smanjene pouzdanosti isporuka i povećanja troškova poslovanja diljem EU-a.

(2) Operativne posljedice dosadašnjih blokada

Krajem siječnja 2026. udruženja prijevoznika organizirala su prosvjede blokirajući teretne granične prijelaze između EU-a i zemalja Zapadnog Balkana (Srbija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Sjeverna Makedonija), kao odgovor na učestala vraćanja profesionalnih vozača iz EU-a. Poremećaji u trgovini uzrokovani tim blokadama imali su izravne i mjerljive posljedice na kompanije koje posluju u regiji. Zastoji na graničnim prijelazima izravno su utjecali na pouzdanost rokova isporuke, ispunjavanje ugovornih obveza i funkcioniranje modela opskrbe „just-in-time“, kao i na stabilnost poslovnih odnosa između kompanija u regiji i njihovih partnera iz EU-a.

Prema dostupnim medijskim izvještajima, blokadama teretnih terminala na granicama s Europskom unijom zaustavljeno je čak 93 % izvoza iz regije, što je uzrokovalo dnevnu štetu od oko 92 milijuna eura. Neizravno je posljedice osjetilo i hrvatsko gospodarstvo zbog prekida tranzita robe prema EU-u.

Dosadašnji odgovor EU-a i konkretan prijedlog Vlade Republike Hrvatske

Europska komisija je krajem siječnja 2026. usvojila Viznu strategiju u kojoj su vozači teretnih vozila prepoznati kao posebna kategorija, što predstavlja važnu polaznu osnovu za buduće rješavanje ovog dugotrajnog problema. U strategiji se navodi da će Europska komisija usko surađivati s državama članicama kako bi identificirala pragmatična rješenja za produžene kratkotrajne boravke za odabrane kategorije državljana trećih zemalja, uz osiguravanje sigurnosnih i gospodarskih koristi za EU, kao i jasno definiranih prava za putnike. Također se naglašava da je riječ o strateškim razmatranjima i analizi, dok će eventualne izmjene pravila ovisiti o daljnjim pregovorima između Europske komisije i država članica. Kao jedan od sljedećih koraka navodi se i razmatranje novih pravila za produžene kratkotrajne boravke za profesionalce iz trećih zemalja, uključujući vozače teretnih vozila.

Kao odgovor na trenutačni izazov formirana je i Radna skupina koju čine predstavnici EU-a, predstavnici ministarstava zemalja Zapadnog Balkana te predstavnici profesionalnih vozača, s ciljem da se predlože konkretne mjere i pronađu rješenja za trenutačnu situaciju. Do sada je održano nekoliko sastanaka Radne skupine, **a kao jedno od konkretnih rješenja koje je na sastanku ponuđeno od strane Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske jest da transportne kompanije iz trećih zemalja koje imaju ugovore s tvrtkama iz Hrvatske ili drugih zemalja u EU-u mogu za svoje vozače dobiti dugotrajne vize od strane ovog Ministarstva na temelju ugovora koje tvrtke imaju** (ne na temelju prebivališta vozača u EU-u i zaposlenja u tvrtki koja je registrirana u EU-u, kao što se do sada inzistiralo).

Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima

Prijedlog Vlade Republike Hrvatske koji je iznesen na sastanku Radne skupine uvršten je u Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima. Naime, važeći Zakon o strancima na snazi je od 15. ožujka 2025. godine, dok je trenutačno na raspravi Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima kojim se predviđa dobivanje dugotrajne vize za profesionalne vozače, državljane trećih zemalja, u trajanju do godinu dana.

Konačnim prijedlogom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima u članku 3. definira se dugotrajna viza, a nakon stavka 1 dodaje se novi stavak 2.

Članak 3. Konačnog Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima

U članku 35. stavak 1. mijenja se i glasi:

(1) Dugotrajna viza je odobrenje za boravak na području Republike Hrvatske do 30 dana te se izdaje:

- državljaninu treće zemlje kojem je odobren privremeni boravak u svrhe iz članka 57. ovoga Zakona odnosno izdana dozvola za boravak i rad i ako mu je za ulazak u Republiku Hrvatsku potrebna kratkotrajna viza
- državljaninu treće zemlje kojem je potrebna kratkotrajna viza za ulazak u Republiku Hrvatsku, a zahtjev za odobrenje privremenog boravka može podnijeti u policijskoj upravi odnosno policijskoj postaji sukladno članku 58. stavku 3. ovoga Zakona."

(2) **Iznimno od stavka 1. ovoga članka, dugotrajna viza je i odobrenje za boravak na području Republike Hrvatske državljaninu treće zemlje kojem nije potrebna kratkotrajna viza za ulazak u Republiku Hrvatsku do godine dana te se izdaje:**

- državljaninu treće zemlje vozaču teretnih vozila u međunarodnom cestovnom prijevozu robe koji je zaposlenik pravne osobe s poslovnim nastanom u trećoj zemlji te koji u sklopu poslovne suradnje s pravnom osobom s poslovnim nastanom u Republici Hrvatskoj obavlja isporuku proizvoda ili materijala u Republiku Hrvatsku ili iz Republike Hrvatske u treću zemlju
- državljaninu treće zemlje vozaču teretnih vozila u međunarodnom cestovnom prijevozu robe koji je zaposlenik pravne osobe s poslovnim nastanom u trećoj zemlji koja na temelju poslovne suradnje s pravnom osobom s poslovnim nastanom u trećoj zemlji iz podstavka 1. ovoga stavka obavlja isporuku proizvoda ili materijala u Republiku Hrvatsku ili iz Republike Hrvatske u treću zemlju
- državljaninu treće zemlje vozaču autobusa koji je zaposlenik pravne osobe s poslovnim nastanom u trećoj zemlji u redovnom prijevozu putnika na međunarodnim autobusnim linijama između Republike Hrvatske i te treće zemlje."

Obrazloženje:

„Novim stavkom 2. omogućeno je izdavanje dugotrajne vize za profesionalne vozače teretnih vozila i autobusa, koji su državljani trećih zemalja i nemaju reguliran boravak na području EU, a koji podliježu računanju vremena boravka u skladu s člankom 6. stavkom 1. Zakonika o schengenskim granicama (SBC), odnosno u prethodnom razdoblju od 180 dana, na području schengenskog prostora, mogu boraviti ukupno do 90 dana.

S obzirom na veliko značenje ove kategorije državljana trećih zemalja za redovno i učinkovito funkcioniranje opskrbnih lanaca ili prijevoza putnika, Republika Hrvatska je višekratno predlagala odgovarajuće izmjene Zakonika o schengenskim granicama, kako bi se kod izmjena odredbi SBC-a pronašlo odgovarajuće rješenje da se toj kategoriji olakša njihov prelazak granice i omogući njihov dulji boravak na području schengenskog prostora u situacijama kada oni obavljaju svoju profesionalnu funkciju.

Europska komisija predložila je, kao eventualno rješenje za prevladavanje ovog problema podnošenje pojedinačnih zahtjeva nacionalnim vlastima u dotičnim državama članicama EU, kako bi se vozačima iz trećih zemalja odobrio produženi zakoniti boravak, dulji od 90/180 dana, u obliku nacionalne dugotrajne vize D.

Stoga se ovim Konačnim prijedlogom želi, u okviru postojećeg pravnog okvira, smanjiti moguće rizike koje bi za hrvatsko gospodarstvo predstavljali poremećaji lanaca opskrbe ili prijevoza putnika pa se predlaže uvođenje dugotrajne vize za državljane trećih zemalja kada obavljaju zadaće prijevoza roba proizvoda ili materijala koje je proizvela neka od pravnih osoba u Republici Hrvatskoj ili u nekoj od susjednih trećih zemalja, a bitni su za funkcioniranje našeg gospodarstva.

Stavkom 5. propisan je rok valjanosti dugotrajne vize u trajanju od 6 mjeseci, dok se profesionalnim vozačima teretnih vozila i autobusa dugotrajna viza izdaje s rokom važenja od godine dana."

Zaključak i preporuke

- **Prvo konkretno rješenje za profesionalne vozače, državljane trećih zemalja** – prijedlog Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske iznesen na sastanku Radne skupine, kao i Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima, ocijenjen je od strane AmCham-a Hrvatska i njezinih članica kao izuzetno značajan i kao prvo konkretno rješenje izazova s kojima se suočavaju profesionalni vozači iz trećih zemalja. AmCham Hrvatska podržava ovaj prijedlog i vjeruje da će se predloženim rješenjem smanjiti potencijalni rizici za hrvatsko gospodarstvo i poremećaji u lancima opskrbe koji mogu nastati u slučaju prijevoza robe od strane prijevoznika, državljana trećih zemalja, bez izdavanja dugotrajne vize (D).
- **Preporuka AmCham-a Hrvatska jest nužnost što hitnijeg usvajanja Konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima**, kao i **usvajanja Pravilnika kojim se uređuje izdavanje viza** (koji je naveden u članku 6., stavku (4) Konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima), imajući u vidu da EES započinje u travnju 2026. godine.

Za dodatne informacije molimo kontaktirajte: Američka gospodarska komora u Hrvatskoj

Andrea Doko Jelušić | Izvršna direktorica

T: 01 4836 777 | E: andrea.doko@amcham.hr